

Den 7. april mindes vi ofrene fra folkedrabet i Rwanda

Hvert år den 7. april samles de fleste indbyggere i Rwanda og mindes de mellem 800.000 til en million mennesker, der brutalt blev slået ihjel under folkedrabet i 1994. Det hele skete på kun 100 dage, hvor 11 tutsier i gennemsnit blev dræbt hvert andet minut af den dominerende hutubefolkning. Blot fordi de var tutsier.

Anders Aamand, Management Consultant, INSEAD MBA og advokat

Også i år mindes vi Rwandas folkedrab, og det giver endnu engang anledning til at stoppe op og spørge – har vi et medmenneskeligt ansvar og pligt til at gribe ind i sådanne situationer? Skal vi risikere danske unge mænd og kvinders liv ved at sende dem til kriseramte områder i en højere sags tjeneste og ikke blot acceptere folkedrab eller lignende overgreb i verdens tredjelande som endnu et nyhedsindslag ud af mange?

Stablet død fra folkedrabet i Rwanda 1994.

Foto: Anders Aamand

Når et folkedrab foregår langt fra vores baghave og i et land, der på ingen måde har indflydelse på vestlige økonomiske eller politiske interesser, så er det, at det i vid udstrækning let bliver fuldstændigt ubetydeligt for os.

Har vi så lært noget af hvad der skete i Rwanda i 1994? Eller er vores holdning identisk med hvad Frankrigs daværende præsident, Francois Mitterand, i januar 1998 blev refereret for at udtale: *"I sådanne lande (underforstået Rwanda) er et folkedrab ikke af særlig stor betydning."*

Der er kun ét korrekt svar – det internationale samfund må intervenere og aktivt forhindre folkedrab, hvor end det sker og lige meget, om det måtte foregå i den tredje verden uden den store interesse for den vestlige verden. Ellers har vi intet lært af de 11 tabte liv hvert andet minut i 1994.

Jeg besøgte med en studiekammerat, [Mark Bell](#), som dengang underviste på St. Pauls School, Rwandas folkedrabsoverlevende i sommeren 2007, og det er derfor, at jeg kan udtale mig så skråsikkert. Vores medmenneskelige ansvar for ikke blot at

acceptere folkedrab som endnu et nyhedsindslag, står lysende klart, når man bliver mødt med personlige beretninger fra folkedrabsberørte mennesker.

Det familie, der er tilbage

Et af de mest indtryksfulde møder jeg havde i Rwanda, var da jeg besøgte [Kigali Independent University](#). På universitetet mødte jeg en række studerende, som alle havde stået midt i folkedrabet – mistet deres familier, men selv overlevet på mirakuløs vis. En af de studerende berettede om sin og familiens flugt i 1994. Der var ingen steder at gemme sig. Overalt huserede interahamwes (lokale militser, der stod for den overvejende del af drabene). De gennemsøgte hvert et hus, buskads og andre tænkelige gemmesteder skridt for skridt. Alle tutsier som blev fundet blev slået ihjel på stedet – med machete eller kølle. Det lykkedes for den unge mand og hans familie at undgå de jagtende interahamwes for en stund, og familien fik en idé, som kunne redde dem. I byen befandt der sig nemlig en mindre styrke af franske soldater. Familien tænkte – hvis vi kan snige os hen til de franske soldater, vil vi være i sikkerhed. Familien begav sig hen mod den kaserne, hvor de franske soldater befandt sig, og ved at snige sig fra buskads til buskads så det ud til at lykkes. Pludselig så en interahamwe den flygtende familie, og han råbte ad dem og til sine medsammensvorne dræbere. Familien løb alt hvad de kunne – de kunne se kasernen foran sig. Redningen var inde for rækkevidde! De havde et godt forspring. De nåede kasernens gitterport, mens de kunne høre de jagtende interahamwes komme nærmere og nærmere med macheterne viftende – klar til brug. Familien råbte alt hvad de kunne om hjælp til de franske soldater bag gitteret. Men det nyttede ikke. De franske soldater foretog sig intet. De så blot til, og holdt gitterporten lukket. Familien kunne ikke tro deres øjne. Overvældet af desperation og afmagt blev de indhentet af de jagtende interahamwes. Og så var det slut. Det lykkedes den ene søn og datter at slippe væk, mens resten af familien

brutalt blev slagtet ude foran kasernen. De franske soldater fulgte blot deres ordre, og havde ikke mandat til at gribe ind.

Et af de mange mindesteder som er spredt ud over Rwanda.

Foto: Anders Aamand

Jeg husker tydeligt raseriet i ansigtet på den unge mand, mens han fortalte sin historie. At de franske soldater blot kunne stå og se til, mens medmennesker brutalt blev myrdet, kunne han ikke begribe og ville aldrig tilgive.

Efter besøget på universitetet besøgte vi vores lokale tolks barndomshjem. Hans gamle bedstemor boede der stadig. I husets have lå hans forældre begravet, og vi tilbragte en kort mindestund i haven. Mens vi betragtede gravene i stilhed kunne vi høre naboen rumstere inde ved siden af – den selv samme nabo, som 13 år tidligere havde angivet moren og faren som tutsier til lokale interahamwes og dermed besejlet deres skæbne. Folkedrabet i 1994 var ikke første gang, at bedstemoderen havde gennemlevet drab og overgreb. Helt tilbage i 1959 oplevede hun det første gang, da op mod 100.000 tutsier blev slået ihjel i etniske konflikter mellem hutuer og tutsier. Bedstemoderen sad nu blot tilbage i afmagt – med en

mistet tro på at det ikke vil ske endnu engang.

Det internationale samfund med USA i spidsen lod fuldstændig tutsi-befolkningen i Rwanda i stikken i de 100 dage i 1994. Frem for at indsætte styrker og komme tutsi-befolkningen til undsætning vedtog FN's sikkerhedsråd 14 dage efter folkedrabet start at nedskære FN-styrkerne i Rwanda til 270 mand med et mandat, der ikke tillod direkte intervention. FN og USA tøvede, og folkedrabet var næste fuldført, før man i FN-regi endelig kunne blive enige om at indsætte tropper i Rwanda.

De historier jeg hørte i Rwanda er desværre ikke unikke og er ikke historier, som man bliver glad af at høre, men det er sådanne historier og lidelser, vi skal huske og forstå, for at begribe hvad et folkedrab indebærer. Det er sådanne historier, vi skal huske og mindes den 7. april.

Hvis vi har lært noget

Guiden Gustave fortæller om

sin families gravsted, som
anes i baggrunden. Foto:
Anders Aamand

Har vi så lært noget siden 1994? Nogle gang ja og andre gange nej. Verdenssamfundet var meget lang tid om at gribe ind, da der fra 2003-2009 foregik uhyrlige overgreb og folkedrab i Darfur-regionen i det vestlige Sudan. Derimod viste Frankrig vejen, da de – med støtte fra bl.a. Danmark – i januar 2013 interventerede i Mali mod islamistiske oprører, om end det var lidt sent.

Alle de personer jeg mødte i Rwanda som fortalte deres historier om drab, tab af familie og desperation afsluttede altid med at sige det samme: "Jeg fortæller dig min historie, så du kan fortælle den videre – således at det kan sikres, at et folkedrab som dette aldrig sker igen." Det er den anden ting vi skal huske og fortælle os selv den 7. april – det må aldrig ske igen. Kun ved at huske og efterleve dette budskab – selv ved at sende danske tropper i kamp når påkrævet – kan vi værdigt minde ofrene og de efterladte i Rwanda den 7. april.